

Papur tystiolaeth ar gyfer y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd ar gyfer Craffu Cyffredinol ym Mhwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledi

06/03/2024

Gwybodaeth a ddarparwyd i gynorthwyo'r Pwyllgor cyn presenoldeb y
Gweinidog ar gyfer Craffu Cyffredinol ar 6 Mawrth.

Cynnwys

Ymgysylltu â'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy (CFfC).....	3
Digwyddiadau Sioe Deithiol.....	3
Cynllun Cynefin Cymru.....	4
Y Cynllun Buddsoddi mewn Rheoli Maethynnau	7
Swyddfa'r Prif Filfeddyg (OCVO)	9
Lles Anifeiliaid	9
Y Rhaglen i Ddileu TB.....	9
Polisi Clefydau Anifeiliaid	10
Ffiniau a Masnach Anifeiliaid.....	11

Ymgysylltu â'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy (CFfC)

Digwyddiadau Sioe Deithiol

1. Rydym yn parhau i ymgysylltu â rhanddeiliaid wrth i ni ddatblygu'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy (CFfC). Ar ôl cynnal tri digwyddiad llwyddiannus i randdeiliaid ddiwedd Rhagfyr 2023 gyda chynrychiolwyr o'r sefydliadau sy'n ymwneud â dylunio'r cynllun, trodd ein ffocws at gyfres o ddeg sioe deithiol ledled Cymru yn benodol ar gyfer ffermwyr.
2. Mae mwy na 3,200 o ffermwyr wedi mynychu'r digwyddiadau hyn, a gynhaliwyd rhwng 14:00 a thua 21:00, gyda chyflwyniadau rheolaidd gan uwch swyddogion drwy gydol y dydd. Cefnogwyd y digwyddiadau gan staff polisi a gweithredol Llywodraeth Cymru, gan gynnwys rhai o Cyswllt Ffermio, Cysylltwyr Fferm a swyddogion Cyfoeth Naturiol Cymru, a oedd wrth law i ateb unrhyw gwestiynau ychwanegol.
3. Roedd y cyflwyniadau'n darparu mecanwaith i gyfathrebu cynnwys a bwriadau'r cynllun, ynghyd â'n dull o gyflawni hynny. Yn hytrach na bod yno i ddylanwadu ar benderfyniadau busnes, roedd swyddogion yn sicrhau bod ffermwyr yn deall y cynigion ac yn cael cyfle i roi adborth ar yr hyn sy'n gweithio iddyn nhw a'r hyn y gallai fod angen ei newid. Pwysleisiodd y digwyddiadau bwysigrwydd adborth drwy'r broses ymgynghori, gan adeiladu ar y dysgu a'r newidiadau a wnaed drwy dri ymgynghoriad blaenorol a dau gyfnod o gyd-ddylunio.
4. Roedd y mynychwyr yn gwerthfawrogi elfen bersonol y digwyddiadau. Er y cafwyd nifer dda o gwestiynau a heriau am strwythur y cynllun, y fethodoleg a lefel y taliadau, a rheolau'r cynllun, gwerthfawrogwyd y cyfle i gyfarfod â swyddogion a gofyn cwestiynau iddynt yn y cnawd.
5. Mae'n naturiol bod ffermwyr yn poeni am yr angen am newid. Er efallai nad yw'r Gweithredoedd Sylfaenol yn newydd i lawer ohonynt, mae'r syniad o daliad am Weithredoedd yn ddull gwahanol i'r Llywodraeth. Fodd bynnag, gadawodd y mwyafrif o ffermwyr y cyfarfod yn fwy gwybodus am ein bwriadau, a chyda dealltwriaeth gliriach o sut y bydd y cynllun yn berthnasol iddyn nhw.
6. Mae swyddogion wedi mynychu digwyddiadau rhanddeiliaid eraill hefyd megis cynadleddau rhanbarthol undebau'r ffermwyr i hyrwyddo cynnwys yr ymgynghoriad ac annog ymatebion.
7. Mae'n amlwg bod yr ymgysylltu hwn, ynghyd â'r Ymgynghoriad, yn cyflawni ei nod o gael adborth gwerthfawr. Bydd yr adborth o ymgysylltiad rhanddeiliaid a'r dadansoddiad o'r ymgynghoriad ffurfiol yn llywio cyngor, ynghyd â thystiolaeth arall, ar ddyluniad terfynol y cynllun.

Cynllun Cynefin Cymru

8. Mae Cynllun Cynefin Cymru'n gynllun amaeth-amgylcheddol i gynorthwyo'r pontio o ddiwedd y rhaglen hirfaith Glastir, a ariannwyd gan yr UE, ym mis Rhagfyr 2023, i lansio'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy yn 2025, lle mae cymorth tuag at gynnal a chadw cynefinoedd yn elfen allweddol o'r Gweithredoedd Sylfaenol.
9. Mae Cynllun Cynefin Cymru yn barhad pwysig o'n hymateb i'r argyfwng natur drwy gynnal cefnogaeth i'r sector yn y cyfnod cyn cyflwyno'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy. Mae'r Cynllun yn gyfle i gynyddu arwynebedd y tir cynefin sy'n cael ei reoli ledled Cymru ac mae'n cefnogi parhad y gwaith sydd wedi digwydd drwy Glastir.
10. Drwy Gynllun Cynefin Cymru, rydym yn targedu ardaloedd lle gellir sicrhau'r manteision amgylcheddol mwyaf. Mae hwn yn gam pwysig ar y daith tuag at y Cynllun Ffermio Cynaliadwy a'i egwyddorion Rheoli Tir yn Cynaliadwy, a fydd yn cefnogi ffermwyr i gynhyrchu bwyd yn gynaliadwy, gan fynd i'r afael â'r argyfyngau hinsawdd a natur ar yr un pryd.
11. Agorodd y cyfnod ymgeisio ar gyfer Cynllun Cynefin Cymru ar 29 Medi 2023 a daeth i ben ar 10 Tachwedd 2023.

Datganiadau o Ddiddordeb

12. Cafodd cyfanswm o 3,254 o Ddatganiadau o Ddiddordeb eu derbyn ar gyfer Cynllun Cynefin Cymru a Chynllun Cynefin Cymru (Tir Comin). Roedd tua hanner yr holl Ddatganiadau o Ddiddordeb unigol gan fusnesau fferm nad oedd ganddynt Contract Glastir Uwch.
13. Wrth sefydlu Cynllun Cynefin Cymru, roeddem yn dymuno cynnal y buddsoddiad mewn gwarchod cynefin a wnaed eisoes drwy raglen Glastir, ond hefyd cynyddu arwynebedd tir cynefin drwy ehangu'r cynnig o gymorth i ffermwyr cymwys nad oeddent wedi cymryd rhan yn Glastir o'r blaen.
14. Ers cyhoeddi contractau Glastir cyntaf yn 2012, mae busnesau fferm Cymru ac amgylchedd Cymru wedi elwa ar dros £336m o gyllid a gefnogodd y sector i gyfrannu tuag at ein hymrwymiaid datgarboneiddio a bioamrywiaeth. Fodd bynnag, roedd ymestyn contractau Glastir yn atal datganiadau o ddiddordeb newydd rhag cael eu hystyried, ac yn atal cyfranogwyr newydd rhag ymuno â'r cynllun.
15. O ganlyniad, un o brif egwyddorion Cynllun Cynefin Cymru oedd y dylai fod yn agored i bob busnes fferm cymwys – i gynnig cymorth i'r rhai a oedd wedi cymryd rhan yn Glastir i barhau â'u gweithgareddau er budd yr amgylchedd, ac i gynnig cyfle i'r rhai nad oeddent wedi elwa ar fod yn rhan o Glastir o'r blaen gael eu cefnogi i weithredu i amddiffyn ein hamgylchedd.
16. Mae dadansoddiad llawn o'r Datganiadau o Ddiddordeb a dderbyniwyd yn y tablau isod.

Cynllun Cynefin Cymru

Ymgeisydd	Nifer y Datganiadau o Ddiddordeb a dderbyniwyd	% Cyfanswm Datganiadau o Ddiddordeb y Cynllun	% cyfranogwyr Glastir Uwch
Unigolyn – cyfranogwr Glastir	1572	51%	77%
Unigolyn – nad yw'n gyfranogwr Glastir	1516	49%	
Cyfanswm y Datganiadau o Ddiddordeb unigol	3088		

Cynllun Cynefin Cymru (Tir Comin)

Ymgeisydd	Nifer y Datganiadau o Ddiddordeb a dderbyniwyd	% Cyfanswm Datganiadau o Ddiddordeb y Cynllun	% cyfranogwyr Glastir - Tir Comin
Cymdeithas Bori – cyfranogwr Glastir - Tir Comin	166	100%	93%

Cynnig grant a chyhoeddi contractau

17. Dechreuodd y cymorth drwy Gynllun Cynefin Cymru ar 1 Ionawr 2024 a dywedwyd wrth ddarpar ymgeiswyr y byddai unrhyw gontractau llwyddiannus yn cael eu hól-ddyddio i 1 Ionawr 2024 o'r cychwyn cyntaf. Galluogodd hyn ddarpar ymgeiswyr i ddeall y broses a phwyso a mesur hyn wrth ystyried a ddylid cyflwyno Datganiad o Ddiddordeb.
18. Er bod amseru'r broses o osod cyllideb ar gyfer 2024-25, a'r rhyngweithio â hi, wedi effeithio ar y cynnig grant a'r broses cyhoeddi contractau ar gyfer Cynllun Cynefin Cymru, rydym wedi cymryd camau i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r rhai a gyflwynodd Ddatganiad o Ddiddordeb am y camau nesaf a beth i'w ddisgwyl ar bob cam.
19. Anfonwyd llythyrau dethol at bob ymgeisydd llwyddiannus ar 20 Rhagfyr 2023. Roedd y llythyr hwn yn esbonio'r camau sydd angen eu cymryd i fodloni amodau'r cytundeb o 1 Ionawr 2024 hefyd.
20. Cyhoeddwyd llythyrau cynnig grant (contract) o 17 Ionawr 2024. Er mwyn rhoi amser i ymgeiswyr ystyried y manylion, rydym wedi pennu dyddiad cau o 29 Chwefror ar gyfer derbyn contract.

21. Mae pob ymgeisydd cymwys wedi cael cynnig dyfarniad grant. Bydd cyfanswm y cymorth ariannol a gynigir drwy'r cynllun yn cael ei gadarnhau ar ôl derbyn pob derbyniad contract.
22. Yn yr un modd, bydd cyfanswm arwynebedd tir cynefin a gefnogir yn cael ei gyfrifo hefyd unwaith y bydd pob derbyniad contract wedi dod i law. Mae data cychwynnol o Ddatganiadau o Ddiddordeb yn awgrymu y gallai hyn fod oddeutu 276,000ha o dir cynefin ar ffermydd unigol. Pe bai'r ffigurau hyn yn cael eu cynnal, byddai hyn yn gynnydd ar y 207,000ha a gefnogwyd o dan gontractau Glastir Uwch. Mae data cychwynnol ar Ddatganiadau o Ddiddordeb yn awgrymu y byddai tua 114,000ha o dir comin yn cael ei gefnogi drwy Gynllun Cynefin Cymru. Mae hyn yn debyg i'r 115,000ha a gefnogwyd yn flaenorol o dan gynllun Tir Comin Glastir.

Y Cynllun Buddsoddi mewn Rheoli Maethynnau

23. Rydym yn ymroddedig o hyd, drwy'r Cytundeb Cydweithio gyda Phlaid Cymru, i weithio gyda'r gymuned ffermio i ddefnyddio'r rheoliadau i wella ansawdd dŵr ac aer, gan dargedu'r gweithgareddau hynny y gwyddom eu bod yn achosi llygredd.
24. Ar 10 Hydref 2023, gwnaethom gyhoeddi crynodeb o'r ymatebion ar gyfer yr ymgynghoriad ar gynigion ar gyfer cynllun trwyddedu ar gyfer defnyddio nitrogen o dail da byw; a chyhoeddi'r bwriad i gyflwyno dull cyfnod penodol i alluogi defnyddio mwy o faethynnau o dail da byw lle gellir dangos bod y cnwd ei angen.
25. Yn unol â'r ymrwymiad hwn, rydym wedi cyflwyno dull cyfnod penodol o Reoli Maethynnau'n Well (ENM) yn awr. Mae hyn yn galluogi ffermydd, lle bo hynny'n briodol, i ddefnyddio mwy o dail da byw ar eu tir hyd nes y bydd y rheoliadau'n cael eu gweithredu'n llawn ym mis Ionawr 2025. Er mwyn lliniaru'r risgiau amgylcheddol sy'n gysylltiedig â'r dull dros dro, bydd angen gofynion ychwanegol i ddiogelu'r amgylchedd ar unrhyw fferm sy'n defnyddio mwy na 170 cilogram o nitrogen yr hectar y flwyddyn o dail da byw.
26. Rhaid i ddaliadau sy'n dymuno cymryd rhan yn y dull ENM gyflwyno hysbysiad i Cyfoeth Naturiol Cymru erbyn 31 Mawrth 2024 y bydd angen iddo gynnwys cynllun rheoli maethynnau'n well y daliad, ymysg gwybodaeth arall. Mae canllawiau ar y dull ENM ar gael ar wefan Llywodraeth Cymru.
27. Mae'r dull ENM yn canolbwyntio ar un mesur yn unig, sef defnyddio nitrogen o dail da byw dros 170 cilogram yr hectar y flwyddyn, o fewn set ehangach o reoliadau. Nid yw'n effeithio ar agweddau eraill ar y Rheoliadau Rheoli Llygredd Amaethyddol, y mae'r rhan fwyaf ohonynt eisoes ar waith.
28. Bydd swyddogion yn cynnal adolygiad statudol o'r Rheoliadau Rheoli Llygredd Amaethyddol i ddod i ben cyn mis Ebrill 2025. Bydd yr adolygiad hwn yn gyfle i ddeall ymhellach effeithiolrwydd y rheoliadau a sut mae'r rheoliadau'n rhyngweithio ag arferion eraill rheoli tir yn gynaliadwy. Bydd llawer o'r mesurau amgen arfaethedig yn cael eu hystyried hefyd fel rhan o'r adolygiad hwn, fel y nodir yn llythyr 25 Mai 2023, at Gadeirydd Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig. Bydd swyddogion yn ymgysylltu ag amrywiaeth eang o randdeiliaid fel rhan o'r broses adolygu hon.
29. Mae Llywodraeth Cymru yn ymroddedig i barhau i drafod defnyddio'r Rheoliadau gyda'r sector a bydd yn parhau â'r ddeialog hon wrth i ni adolygu'r Rheoliadau.
30. Ers i fesurau cychwynnol y Rheoliadau Rheoli Llygredd Amaethyddol ddod i rym, rydym wedi cynnig dros £31m o gymorth uniongyrchol tuag at fuddsoddiadau seilwaith ar ffermydd. Hefyd, rydym wedi ymrwymo £2.55m i gyflawni'r Cytundeb Lefel Gwasanaeth ar gyfer gorfodi'r Rheoliadau Rheoli Llygredd Amaethyddol, £1m ar gyfer 2023-24 ac £1.55m ar gyfer 2024-25. Mae hyn yn cynnwys gorfodi'r dull ENM.

31. Ym mis Hydref 2022, dywedon ni ein bod yn darparu hyd at £20m o gyllid ychwanegol i gefnogi cydymffurfiaeth â'r rheoliadau. Yn 2023, cynigiwyd £3.0m arall drwy ffenestr ymgeisio'r Cynllun Grantiau Bach – Gorchuddio Iardiau.
32. Rydym yn ystyried cynnig cymorth pellach yn 2024, sy'n cynnwys y posibilrwydd o agor rhagor o ffenestri ymgeisio ar gyfer y Cynlluniau Gorchuddio Iardiau a Buddsoddi mewn Rheoli Maethynnau.

Swyddfa'r Prif Filfeddyg (OCVO)

Lles Anifeiliaid

Trwyddedu Gweithgareddau sy'n Ymwneud ag Anifeiliaid - Ymgynghoriad

33. Mae gwaith y Rhaglen Lywodraethu ar bolisi gorfodi a thrwyddedu lles anifeiliaid yn parhau i symud ymlaen ac, ar ôl cwblhau galwad am dystiolaeth wedi'i thargedu i sefydlu a yw'r deddfwriaeth bresennol yn dal i fod yn ddigonol, lansiwyd ymgynghoriad 12 wythnos ar 08 Rhagfyr 2023. Dyma gam cyntaf datblygiad Model Cenedlaethol ar gyfer rheoleiddio lles anifeiliaid ac mae'n archwilio'r posibilrwydd o drwyddedu sefydliadau, gweithgareddau ac arddangosion lles anifeiliaid. Mae'r ymgynghoriad yn cynnwys cwestiynau ynghylch dyfodol rasio milgwn yng Nghymru hefyd, a bydd yn cau ar 01 Mawrth.

Perchnogaeth Gyfrifol ar Gŵn

34. Bydd Llywodraeth Cymru'n cynnal cyfres o ddigwyddiadau drwy gydol 2024 i hyrwyddo a chefnogi perchnogaeth gyfrifol ar gŵn yng Nghymru. Byddant yn dilyn yr uwchgynhadledd Gweithredu ar Berchnogaeth Gyfrifol ar Gŵn a gynhaliwyd ym mis Hydref 2023. Rydym yn parhau i weithio gyda chynrychiolwyr llywodraeth leol, yr heddlu, iechyd y cyhoedd, sefydliadau'r trydydd sector a'r rhai sy'n ymgrychu dros les cŵn a diogelwch y cyhoedd.

Lles Anifeiliaid a Ffermir

35. Cyflwynwyd y Bil Lles Anifeiliaid (Allforion Da Byw) i Senedd y DU ym mis Rhagfyr. Mae'r Bil yn ei gwneud hi'n drosedd allforio da byw a cheffylau i'w lladd a'u pesgi, gan ddechrau ym Mhrydain neu gael eu cludo drwy Brydain i drydedd wlad.
36. Rydym yn cefnogi gwaharddiad, a gosododd y Gweinidog Materion Gwledig Femorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol, ar gyfer y darpariaethau sy'n dod o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd, ar 19 Rhagfyr.

Y Rhaglen i Ddileu TB

37. Ym mis Mawrth 2023, lansiodd y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd Gynllun Cyflawni pum mlynedd.
38. Mae swyddogion wrthi ar hyn o bryd yn didoli ceisiadau ar gyfer Bwrdd y Rhaglen a'r Grŵp Cynghori Technegol (TAG) a benodir yn gyhoeddus a fydd yn ffurfio trefniadau llywodraethu newydd.
39. O 1 Chwefror 2024, mae newidiadau i Orchymyn Twbercwlosis (Cymru) 2010 yn golygu bod profion cyn symud ar wartheg neu anifeiliaid buchol eraill sydd wedi'u lleoli yn Ardal TB Isel Cymru yn cael eu hailgyflwyno. Mae profion ar ôl symud yn cael eu cyflwyno yn yr

- Ardaloedd TB Canolradd. Mae'r ddau fesur yn ceisio mynd i'r afael â lefelau cynyddol o ddigwyddedd clefydau yn lleol.
40. Yn Sir Benfro, mae prosiect a arweinir gan y diwydiant ac a gefnogir gan Lywodraeth Cymru sy'n datblygu dulliau o reoli TB buchol, yn ychwanegol at y mesurau statudol a ddefnyddir ar hyn o bryd, wedi'i sefydlu. Mae'r prosiect yn canolbwyntio ar bennu'r risg sydd ynghlwm wrth glefyd gweddillol ymhlith gwartheg a gaiff brofion clir, ac yn datblygu llwybr ar gyfer lleihau'r risg o ran trosglwyddo'r clefyd o fuwch i fuwch. Gwneir hyn drwy ddefnyddio dull seiliedig ar risg yn ymwneud â phennu a rheoli anifeiliaid risg uchel drwy eu lladd a thrwy sicrhau bod milfeddygon yn goruchwyllo arferion bioddiogelwch.
41. Mae'r mater o ladd gwartheg ar y fferm at ddibenion TB, yn enwedig gwartheg sydd yng nghyfnod olaf eu beichiogrwydd a heffrod, wedi bod yn destun pryder gan undebau'r ffermwyr a chynrychiolwyr ffermwyr, ac mae'n denu llawer o sylw yn y cyfryngau megis y bennod ddiweddar o Ffermio ar S4C. Mae'r Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru a'r Trefnydd wedi ymrwymo i gomisiynu adolygiad brys o'r polisi, a sut y rheolir amgylchiadau o'r fath, i'w ystyried yn flaenoriaeth gan y Grŵp Cyngor Technegol. Mae swyddogion wrthi'n ymgynghori ag undebau'r ffermwyr ar hyn o bryd i gael eu barn ac yn cysylltu â gweinyddiaethau datganoledig eraill i baratoi'r wybodaeth sydd ei hangen er mwyn i'r Grŵp Cyngor Technegol ei hystyried yn syth unwaith y bydd wedi'i sefydlu.
42. Mae iechyd meddwl y rhai sy'n ymwneud â'r diwydiant amaethyddol yn peri pryder mawr; mae Llywodraeth Cymru'n annog yn gryf y dylai unrhyw un sy'n dioddef straen neu broblemau iechyd meddwl eraill siarad ag arbenigwr yn y maes hwn, megis Tir Dewi, Sefydliad DPJ neu Rwydwaith y Gymuned Ffermio.

Polisi Clefydau Anifeiliaid

43. Rydym yn gweithio'n agos iawn gyda'r Asiantaeth Iechyd Anifeiliaid a Phlanhigion a gweinyddiaethau eraill Prydain i gynnal gwyliadwriaeth ar glefydau anifeiliaid a monitro'r risg o ymlediadau clefydau anifeiliaid. Mae'r gwaith hwn yn ein galluogi i baratoi a gweithredu mesurau i ddiogelu iechyd a lles anifeiliaid yng Nghymru.
44. Mae cynlluniau wrth gefn yn ofynnol yn ôl y gyfraith i reoli brigiadau o achosion o glefydau egsotig hysbysadwy mewn anifeiliaid. Mae'r Ddeddf Iechyd Anifeiliaid yn mynnu bod cynlluniau o'r fath ar waith a'u bod yn cael eu hadolygu'n rheolaidd. Mae'r Cynllun Wrth Gefn ar gyfer Clefydau Egsotig Hysbysadwy Anifeiliaid yng Nghymru yn disgrifio sut y bydd Llywodraeth Cymru'n rheoli brigiad o achosion neu achos o glefyd egsotig hysbysadwy mewn anifeiliaid. Mae'r Cynllun Wrth Gefn a'r strategaethau rheoli ar gyfer clefydau penodol, sy'n ategu'r cynllun, megis Strategaeth Rheoli Clefyd y Tafod Glas Prydain Fawr, yn darparu'r gofynion cyfreithiol hyn.

45. Mae'n ofynnol yn ôl y gyfraith i ni brofi ein cynlluniau wrth gefn yn rheolaidd; cynhaliwyd yr ymarfer diwethaf ym mis Medi y llynedd. Mae ymarferion brigiadau o achosion o glefydau anifeiliaid yn caniatáu i Lywodraeth Cymru sicrhau ein bod yn barod ac yn gallu nodi bylchau neu welliannau sy'n ofynnol i'r ddeddfwriaeth, y polisiau, y cynlluniau a'r strwythurau a ddefnyddir wrth reoli brigiad o achosion.
46. Rydym yn parhau i fod yn rhagweithiol o ran rhoi cyngor a chyfathrebiadau i geidwaid anifeiliaid ynghylch clefydau anifeiliaid, sydd yn peri risg uwch o ymlediad ar hyn o bryd, megis ffliw adar a firws y Tafod Glas.

Ffiniau a Masnach Anifeiliaid

Carreg filltir Model Gweithredu Targed y Ffin: 31 Ionawr

47. Mae Model Gweithredu Targed y Ffin yn nodi dull seiliedig ar risg o gynnal gwiriadau drwy osod anifeiliaid byw, cynhyrchion sy'n dod o anifeiliaid a phlanhigion mewn gwahanol gategorïau risg gyda'r potensial i leihau neu ddileu gwiriadau ar gyfer nwyddau risg isel a nwyddau gan fasnachwyr dibynadwy.
48. Mae'r Model yn gwella'r sefyllfa fioggiogelwch bresennol drwy gyflwyno mesurau rheoli sy'n seiliedig ar risg ar y mwyafrif helaeth o fewnforion o'r UE, a dyma'r ffordd fwyaf effeithiol o leihau'r risg fioggiogelwch.
49. Mae'r newidiadau sy'n dod i rym ar 31 Ionawr yn cynnwys y canlynol:
  - Bydd angen rhoi hysbysiad ymlaen llaw hefyd am lwythi o nwyddau o lwerddon sy'n cael eu mewnfario i Brydain ar system IPAFFS Defra.
  - Bydd angen ardystiad iechyd allforio ar lwythi o rai nwyddau o'r UE sy'n cael eu mewnfario i Brydain. Mae hyn yn ymwneud â chynhyrchion risg ganolig sy'n dod o anifeiliaid, sgil-gynhyrchion anifeiliaid, planhigion a chynhyrchion planhigion a bwyd risg uchel nad yw'n dod o anifeiliaid. Mae angen ardystiad ar nwyddau risg uchel yn y categorïau hyn eisoes, yn ogystal ag anifeiliaid byw. Ni fydd angen ardystiad ar nwyddau risg isel yn y categorïau hyn.
50. Er bod agweddau ar drefn y ffin wedi'u datganoli, mae Llywodraeth Cymru wedi gweithio gyda llywodraethau eraill i ddatblygu rheolau cydlynol a chyson sy'n parchu ein safonau uchel o fioggiogelwch, gan gynnal hyfywedd busnesau gan gynnwys y porthladdoedd ar yr un pryd.
51. Ni fydd gwiriadau ffisegol mewn porthladdoedd yn dechrau eto. Byddant yn dechrau ar 30 Ebrill ar gyfer y rhan fwyaf o fewnforion, ond yn ddiweddarach ar nwyddau o lwerddon. Felly, nid yw'r dyddiad pan fydd gwiriadau ffisegol yn dechrau ym mhorthladdoedd fferi Cymru wedi'i bennu eto.
52. Ni fu modd cytuno ar ddyddiad eto ar gyfer dechrau gwiriadau ffisegol ar nwyddau sy'n dod o lwerddon, ac felly pan fydd tri Safle Rheolaethau'r Ffin yng Nghaergybi, Doc Penfro ac Abergwaun yn agor. Bydd Gweinidog yr Economi yn gwneud cyhoeddiad ar hyn cyn gynted

ag y cytunir ar y dyddiad gyda Llywodraethau'r Alban a'r DU. Byddwn yn sicrhau bod busnesau'n cael digon o amser i baratoi ar gyfer y newid hwn.

53. Bydd gennym dri Safle Rheolaethau'r Ffin (Caergybi, Doc Penfro ac Abergwaun) yng Nghymru ac rydym yn gweithio gyda Llywodraeth y DU ac Awdurdodau Lleol Cymru, Awdurdodau Iechyd Porthladdoedd, Rhanddeiliaid ac ati i sicrhau bod y drefn – gan gynnwys y drefn codi tâl – yn addas i'r diben ar gyfer y porthladdoedd llai hyn.